

Airijos nacionalinė
bedarbių organizacija

2008

Lithuanian
Language

Darbo paieška Airijoje

Šiame lankstinuke
apžvelgiamos
paslaugos ir parama,
kuriomis galėsite
pasinaudoti ieškant
darbo.

Lankstinukas lietuvių kalba

Darbas Airijoje

Persikelti gyventi į naują šalį ir ieškoti darbo vietoje, kur kalba, papročiai ir gyvenimo būdas skiriasi, gali būti sunku. Jei ieškote darbo Airijoje pirmą kartą, labai svarbu žinoti, kur ieškoti informacijos, su kokiais valdžios institucijomis reikia susisiekti ir kur galite gauti pagalbos ieškant darbo.

Šiame lankstinuke mes apžvelgiame įvairias paslaugas ir paramą, kuriomis galite pasinaudoti ieškodami darbo. Mes taip pat aptariame kitus klausimus, kuriuos turite žinoti darbo paieškos metu.

Darbo leidimai

ES piliečiai / Europos Ekonominės Erdvės (EEE) ir Šveicarijos piliečiai

ES šalių (Austrijos, Belgijos, Bulgarijos*, Čekijos, Kipro, Danijos, Estijos, Suomijos, Prancūzijos, Vokietijos, Graikijos, Vengrijos, Italijos, Airijos, Latvijos, Lietuvos, Liuksemburgo, Maltos, Nyderlandų, Lenkijos, Portugalijos, Rumunijos*, Ispanijos, Slovakijos, Slovėnijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės) piliečiams, EEE šalių (Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino) ir Šveicarijos piliečiams **nerieikia** darbo leidimo norint dirbti Airijoje.

*Svarbi pastaba:

Bulgarijos ir Rumunijos piliečiams gali reikėti darbo leidimo nenutrūkstamam 12 mėnesių darbui Airijoje.

Ne ES piliečiai / ne EEE piliečiai /ne Šveicarijos piliečiai

Asmenys, kurie nėra ES, EEE ar Šveicarijos piliečiai, norėdami dirbti Airijoje, **privalo** turėti galiojantį darbo leidimą. Darbo leidimus išduoda Verslo, prekybos ir darbo ministerija (Department of Enterprise, Trade & Employment) (tel. 00-353-1-417 5333, interneto svetainė www.entemp.ie)

Asmens viešųjų paslaugų numeris (PPS)

Jums išduotas asmens viešųjų paslaugų numeris (PPS) yra vienietinis septyniaženklis asmeninis kodas, kurio reikės tvarkant mokesčių, socialinio draudimo ir socialinio aprūpinimo reikalus. Kai pradėsite dirbti, turėsite parodyti savo PPS numerį darbdaviui.

– PPS numerio gavimas

Kreiptis su prašymu suteikti PPS numerį galite tik jau gyvendami Airijoje. Negalite gauti PPS numerio dar neatvykę į Airiją.

– Prašymas suteikti PPS numerį

Turite užpildyti formą „Prašymas suteikti PPS numerį“ (PPS Number Application Form) (REG 1), kurią suteiks vietinis socialinio aprūpinimo skyrius (www.welfare.ie).

PPS numeriui gauti turite įrodyti savo tapatybę, pateikdami:

- turimą galiojantį pasą arba nacionalinę asmens tapatybės kortelę, **ir**
- įrodymą, kad esate gimę / dirbate / nuolat gyvenate / mokate mokesčius / mokotės ES / EEE šalyje arba Šveicarijoje, **ir**
- adreso* Airijoje įrodymą.

Kitos tapatybės nustatymo formos **nebus** priimtoms.

** tai gali būti valdžios įstaigos oficialus raštas / dokumentas, nekilnojamo turto nuomos / apgyvendinimo paslaugų sutartis ar būsto, kuriame gyvenate, savininko laiškas. Visuose dokumentuose turi būti nurodytas Jūsų vardas, pavardė ir adresas.*

– PPS numerio suteikimas

Paprastai turėtumėte gauti laišką su PPS numeriu per 3-5 darbo dienas nuo jo suteikimo. Gautu laišku galite įrodyti, kad turite PPS numerį.

Darbo prašymai

Prašyti darbo galima oficialiai ir neoficialiai. Neoficialūs būdai yra tiesiog pasirodyti stovybos aikštelėje ar apsilankyti parduotuvėje. Norint gauti darbą, kartais reikia siųsti CV (gyvenimo aprašymą) su kartu pridedamu laišku. Kai kurie darbdaviai gali paprašyti, kad pareiškėjai užpildytų prašymo formą vietoje CV arba jį papildant.

– CV (gyvenimo aprašymas)

Curriculum Vitae arba CV (gyvenimo aprašymas) – tai dokumentas, kuriame pateikiama Jūsų reikiamos darbo patirties, kvalifikacijos ir išsilavinimo santrauka. Šio aprašymo paskirtis yra įrodyti, kad turite reikiamas savybes ir kvalifikaciją atlikti darbą, kurio prašote.

- Kartu pridedamas laiškas

Jame paaiškinate, kur pamatėte skelbimą apie darbo vietą, kodėl prašote darbo ir esate jam tinkamas.

– Prašymo forma

Šiose formose gali būti pateikti labai tikslūs ir konkretūs klausimai, kurie leis nustatyti, ar tinkate šiam darbui. Darbdavys gali paprašyti užpildyti prašymo formą, o ne siųsti CV.

Pastaba: Jei turite mobilųjį telefoną su išankstinio mokėjimo kortele ir el. pašto adresu, tai padės ieškant darbo.

Pagalba ruošiant gyvenimo aprašymą (CV)

Airijoje CV formatas gali skirtis nuo kitų šalių. Įvairios organizacijos gali jums padėti paruošti Airijos darbo rinkai tinkantį CV. Jos taip pat teikia kopijavimo, siuntimo faksu ir interneto paslaugas. Šios paslaugos paprastai yra nemokamos ir visiškai konfidencialios.

– Airijos profesinių sąjungų kongresas (ICTU) *Congress Centres Network* ir kiti centrai bedarbiams

Šie centrai gali padėti paruošti CV ir susirasti darbą.

Daugiau informacijos gali suteikti Airijos nacionalinė bedarbių organizacija (INO), piliečių informacijos centras (*Citizens Information Centre*), ICTU *Congress Centres Network* ir valstybinė mokymo ir įdarbinimo paslaugų tarnyba FÁS.

Darbo paieška

Jei norite pasiekti geriausių rezultatų, patartina susiplanuoti darbo paiešką.

– FÁS

FÁS yra Airijos valstybinė mokymų ir įdarbinimo paslaugų tarnyba. Europos Sąjungos piliečiai gali naudotis visomis FÁS paslaugomis. FÁS patars dėl karjeros ir tinkamai nukreips, taip pat suteiks informaciją apie darbo ir mokymų galimybes. Daugiau informacijos ieškokite FÁS biuruose www.fas.ie arba aplankykite „Eures“ interneto puslapį www.europa.eu.int/eures/.

– Darbo klubai

Darbo klubai gali jums padėti pasiruošti pokalbiams ir nustatyti darbo galimybes; juose rasite laikraščius, darbų sąrašus ir priėjimą prie interneto bei elektroninio pašto (jei jie yra). Daugiau informacijos apie darbo klubus galite gauti iš FÁS.

– Įdarbinimo agentūros

Išsamų įdarbinimo agentūrų sąrašą rasite „Golden Pages“ telefonų knygoje, internete www.goldenpages.ie. Daugelis šių agentūrų turi interneto puslapius, kuriuose galite užsiregistruoti: www.jobs.ie www.monster.ie www.irishjobs.ie

– Laikraščiai

Darbo skelbimų rasite tokiuose laikraščiuose kaip „Evening Herald“ ir „The Star“. „The Irish Independent“ (ketvirtadieniais), „The Irish Times“ (penktadieniais) ir „The Irish Examiner“ (penktadieniais) taip pat yra darbo pasiūlymų skyriai.

Darbo pradžia

Mokesčių mokėjimas

Dirbdami Airijoje mokėsite mokesčius nuo darbe gaunamų pajamų, įskaitant jūsų bazinę algą, premijas, viršvalandžius ir kitas priemokas.

Mokesčiai bus mokami nuo pirmos algos mokėjimo dienos ir juos tiesiogiai iš jūsų algos atskaičiuos darbdavys.

Kai pradėsite dirbti, turėsite pranešti darbdaviui savo PPS numerį. Darbdavys jums turi duoti pažymėjimą apie mokesčių skolą formą, vadinamą „12A forma“ ir pasakys, į kurį mokesčių inspekcijos skyrių nusiųsti užpildytą formą. Mokesčių inspekcija išsiųs jums ir darbdaviui pažymėjimą apie mokesčines skolas*. Šiame pažymėjime bus nurodyta mokesčinė skola, kurią turėsite sumokėti.

Jei jūsų darbdavys negaus pažymėjimo apie mokesčią skolą, jis privalės išskaičiuoti didesnius mokesčius iš jūsų atlyginimo. Šis atskaitymas didės kiekvieną savaitę, tačiau pinigai vėliau gali būti gražinti.

Pasiekus tam tikrą gautų pajamų dydį, jums reikės mokėti socialinio draudimo mokesťį (PRSI), kuris apima įvairius socialinio draudimo mokesčius, o mokant daugiau – sveikatos draudimo mokesťį.

***Mokesčinė skola:** mokesčiai mokami ne nuo visų jūsų pajamų. Jūs galite uždirbti ar gauti tam tikro dydžio pajamas, o mokesčius pradėsite mokėti tik viršijus tam tikrą sumą.

Daugiau informacijos apie mokesčius galite gauti vietiniame mokesčių inspekcijos skyriuje. Skambinkite 1890 333425, interneto svetainėje – www.revenue.ie

Banko sąskaitos atidarymas

Norint gauti atlyginimą iš darbdavio ar išgryninti čekius, jums gali reikėti atsidaryti banko sąskaitą. Banko sąskaitų atidarymo tvarką griežtai reglamentuoja įstatymai.

Jums reikės pristatyti du dokumentus: vieną – įrodantį tapatybę, o kitą – patvirtinantį adresą. Negalite naudoti to paties dokumento abiem įrodymams.

Jums negali atsisakyti atidaryti banko sąskaitos tik todėl, kad neturite tam tikrų tapatybę įrodančių dokumentų. Bankai priima ir kitokios formos įrodymus.

Dėl pagalbos prašome kreiptis į finansų priežiūros tarnybą (*Financial Regulator*, IFSRA) telefonu 1890 777 777 arba aplankyti jos interneto svetainę www.itsyourmoney.ie.

Papildoma informacija

INO

Airijos nacionalinė bedarbių organizacija (*Irish National Organisation of the Unemployed*, INOU) yra nacionalinė federacija, vienijanti virš 170 vietos centrų, grupių ir bedarbių, kuriems rūpi kova su bedaryste.

INO telefonu ar elektroniniu paštu atsakys į klausimus apie teisę į socialinį aprūpinimą (**tik anglų kalba**).

Daugiau informacijos galite gauti iš INOU telefonu **01-856 0088**, el. paštu welfareinfo@inou.ie arba interneto tinklalapiuose www.inou.ie ir www.redundancy.ie

Piliečių informacijos centrai – (*Citizens Information Centres*, CIC)

Piliečių informacijos centrų tel. 1890 777 121. Informaciją apie vietinį CIC skyrių rasite telefonų knygoje arba interneto svetainėje www.citizensinformation.ie. Tai nemokamos ir konfidencialios paslaugos.

